

Paminėtos monsinjoro VINCENTO VĖLAVIČIAUS 100-osios gimimo metinės

ANDRIEJUS SABALIAUSKAS

Edvino Bružo nuotraukose – akimirkos iš monsinjoro Vincento Vėlavičiaus 100-ųjų metinių paminėjimo Telšiuose

2014 m. vasario 15 d. Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje (Telšių mažojoje bažnytėlėje) buvo iškilmingai paminėtos vieno iškilmingiausių Telšių vyskupijos kunigų – monsinjoro Vincento Vėlavičiaus, žmonių Saulele vadinamo, gimimo metinės. Jis yra palaidotas šios bažnyčios

šventoriuje. Tą dieną 12 valandą buvo aukojamos iškilmingos Šv. Mišios, kurioms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, Telšių vyskupo augziliaras vyskupas Linas Vodop-

Monsinjoro V. Vėlavičiaus 100-ųjų gimimo metinių paminėjimo dalyviai Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje ir šventoriuje, prie V. Vėlavičiaus kapo

janovas OFM, iš Panevėžio atvykęs apašt. prot. kan. Bronius Antanaitis, KU Katechetikos katedros vedėjas mons. prof. Arvydas Ramonas, nemažas būrys Telšių vyskupijos kunigų. Šv. Mišiose giedojo Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų parapijos choras (vadovė vargonininkė Ernesta Dargužienė).

Kunigams ir vyskupsams atėjus prie altoriaus į gausų būrį tikinčiųjų bei garbio veilonio artimuosius kreipėsi Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Jis pasveikino visus susirinkusius ir priminė svarbiausius mons. V. Vėlavičiaus gyvenimo faktus. Vyskupas taip pat pasidalino savo atsiminimais apie garbųjį Monsinjurą ir akcentavo jo, kunigo, uolumą, gily pamaldumą bei dvasingumą. Vyskupo teigimu, tai buvo didelės dvasios žmogus, kunigas, gyvenęs Evangelija ir kilniai vykdęs savo misiją.

Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius SJ pasakė pamokslą. Dalindamasis prisiminimais ir įžvalgomis apie monsinjurą V. Vėlavičių jis kalbėjo apie šio kunigo mokėjimą nuoširdžiai mylėti kiekvieną, jo tvirtą tikėjimą ir aiškų Kristaus liudijimą savo gyvenimu. Arkivyskupas priminė ir šio kunigo gyvenimo faktus. Jis kalbėjo: „Monsinjoras Vincentas gimė prieš 100 metų – vasario 15 dieną Pavandenėje, Telšių rajone. Augo dešimties vaikų šeimoje. Motina buvo pažadėjusi, jei sunkiai sergantis vaikelis liks gyvas, paaukoti jį Dievui. 1931 m. V. Vėlavičius įstojo į Telšių kunigų seminariją ir 1938 m. balandžio 16 d. vyskupo Justino Staugaičio buvo pašventintas kunigu. Šeima, kaip ir dera geriems žemaičiams, buvo patriotiškai nusiteikusi, todėl meilė Tėvynei buvo giliai jaugus kunigo Vincento širdyje. Jis palaikė ryšį su antinacistiniu pogrindžiu ir pokario partizanais. Sovietinis saugumas bandė užverbuoti, todėl, jausdamas pavojų, pasitraukė iš Telšių vyskupijos ir, pakeitęs pavardę, dirbo Vilkaviškio vyskupijoje, Kazlų

Rūdoje. Deja tas truko tik vienerius metus. 1948 m. suimamas, tardomas ir MGB Ypatingojo pasitarimo nuteisiamas 10 metų kalėti. Iš pradžių – Šiaurės lageriuose Intoje ir Abežėje, vėliau – Mordovijoje. Dirba medžių krovėju, kūriku, elektriку, šaltkalviu. Lageryje tarnavo likimo broliams, klausydamas išpažinčių, aiškindamas tikėjimo tiesas, aukodamas Mišias ir teikdamas sakramentus. Už savo gerą būdą ir uolų tarnavimą lagerio draugų buvo gerbiamas ir mylimas. Po Stalino mirties, 1956 metais, buvo amnestuotas ir paleistas. Tarnaudamas klebono pareigose organizuotai mokė vaikus Pirmajai Komunijai, nors tai buvo griežtai draudžiama, prie altoriaus būrė patarnautojus ir mergaites adoruotojas. Būrė Eucharistijos bičiulius. Pogrindžio spaudoje organizavo protesto pareiškimus prieš tikėjimo varžymą. Rinko medžiagą „LKB Kronikai“ ir su pagalbininkėmis seserimis vienuolėmis ją dauginavo bei platino. Be tokių pagalbininkų, kaip monsinjoras Vincentas, anuomet „Kronika“ nebūtų galėjusi egzistuoti.

Pirmą kartą monsinjorą Vincentą sutikau 1978 metais Skaudvilėje, kai įkūrėme Katalikų komitetą tikinčiųjų teisėms ginti. Tai buvo pakankamai rizikinga veikla, nes viešai fiksavome tikinčiųjų teisių pažeidimus ir pasirašę siųsdavome anuometinei sovietinei valdžiai. Ir, žinoma, visa tai talpinome į „Kroniką“, kuri pasiekdavo Vakarus ir tokiu būdu

Monsinjoro V. Vėlavičiaus 100-ųjų gimimo metinių paminėjimo dalyviai Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios šventoriuje, prie V. Vėlavičiaus kapo

mūsų bėdos tapdavo plačiai žinomos ir komentuojamos.

Katalikų komiteto posėdžiai vykdavo klebonijose vis pas kitą Komiteto narį: Šlavanuose, Kybartuose, Viduklėje, Josvainiuose ir Skaudvilėje. Nuo tų įvykių praėjus daugeliui metų, mielai prisimenu posėdžius pas monsinjorą Vincentą. Jis tėviškai, maloniai priimdavo, vaišindavo. Žinoma, anuomet net minties nebūdavo vaišėse naudoti alkoholį. Tai buvo principinė kunigų, rizikuojančių laisve, nuostata. Dėdamas parašą po Katalikų komiteto dokumentais, monsinjoras Vincentas vėl rizikuodavo savo laisve.

Laimė jau buvo ne Stalino laikai ir sovietinė valdžia nuteisė ne visus Komiteto narius, bet tik du, kurie buvo jaunesni ir sovietų valdžiai galbūt atrodė pavojingesni. KGB buvo sekamas ir jam buvo užvesta operatyvinio sekimo byla. 1983 m. monsinjoras Vincentas užbaigė klebono tarnystę ir buvo perkeltas į Telšius. Jo bute toliau rinkdavosi veiklūs kunigai, svarstydamo aktualius klausimus, organizuodavo protestus prieš tikinčiųjų diskriminaciją. Atgimimo metais monsinjoras Vincentas aktyviai rėmė atsikuriančius krikščionis demokratų. 1989 metais palaimintasis popiežius Jonas Paulius II paaukštino kunigą Vincentą, suteikdamas jam monsinjoro titulą. Mirė V. Vėlavičius 1997 metais, sulaukęs 83 metų amžiaus.

Paminėti monsinjoro gyvenimo svarbiausi gyvenimo faktai, prisiminimų fragmentai rodo, koks buvo šviesus jo kunigystės kelias. Tai buvo kunigas, pilnas idealizmo ne tik jaunystėje, bet ir visą savo gyvenimą“.

Mons. V. Vėlavičius 1938–1939 m. vikaravo Gaurėje, 1940–1943 m. buvo vikaras ir kalėjimo kapelionas Telšiuose, 1943–1946 m. klebonavo Laukžemėje. Iki suėmimo dar klebonavo Vilkyškiuose ir Klykoliuose. 1948–1956 m. – sunkūs lagerio metai. Grįžęs iš lagerio 1956–1970 m. klebonavo Lenkimuose, o 1970–1983 m. buvo Skaudvilės klebonas. Nuo 1983 m. iki mirties (1997 m.) – Telšių Katedros altaristu.

Šv. Mišių pabaigoje savo įžvalgomis pasidalino ir Panevėžio vyskupas emeritas J. Kauneckas. Jis pabrėžė mons. V. Vėlavičiaus ryžtą kovoti už vertybes, jo uolumą (tuometinis kunigas J. Kauneckas į Skaudvilę iš Telšių buvo atkeltas klebono pareigoms po monsinjoro V. Vėlavičiaus).

Po Šv. Mišių Telšių Mažosios bažnyčios šventoriuje, kur ilsisi jo žemiškieji palikai, buvo meldžiamasi už šviesios atminties monsinjorą V. Vėlavičių.

Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ

Kalba Telšių dekanato dekanas, Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios klebonas Juozas Šiurys

Jau 17 metų kai tarp mūsų nebėra garbiojo monsinjoro, tačiau jis gyvas žmonių atmintyje ir širdyse. Nemažai žmonių ir šandien lanko jo kapą, nuolat meldžiasi už savo buvusį sielų ganytoją.

Po pamaldų vyko graži prisiminimų apie mons. V. Vėlavičių popietė bei agapė.

Monsinjoro V. Vėlavičiaus kapas Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios šventoriuje